2013-04-05

Klinisk mikrobiologi
Lena Dillner
08-51774389

Rapport från möte angående Referenslaboratorium/Laboratorienätverk

Plats: Eugeniahemmet, Karolinska Universitetssjukhuset, Solna fredag 22/3

Närvarande: Johan Rydberg, Liv Severinsson, Christina Welinder-Olsson, Hans Fredlund, Hilpi Rautelin, Tobias Allander, Måns Ullberg, Eva Fremner, Erik Kihlström, Marianne Backman, Lars Engstrand, Hans Gaines, Annika Tiveljung-Lindell samt Lena Dillner

Bakgrund:
Vid Föreningen för Medicinsk Mikrobiologis (FMMs) Chefs- och professorsmöte 26 september 2012 diskuterades frågan om referenslaboratoriefunktionen/ laboratorienätverk. Magnus Thore redogjorde för historiken kring referenslabsfrågan och presenterade den rapport från januari 2012 som SMI/Hans Gaines sammanställt på uppdrag av regeringen med förslag på lösning/organisation för landet. Vi föreslog då representanter för en kommande arbetsgrupp kring denna fråga.
Vid FMMs årsmöte i november 2012 fick jag FMMs uppdrag att sammankalla de representanter för landets laboratorier, som föreslogs vid Chefs- och professorsmötet, för att diskutera och se om det är möjligt komma vidare i denna fråga.
De laboratorier som representerades vid vårt första arbetsgruppsmöte var Klinisk mikrobiologi vid Labmedicin Skåne, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Örebro Universitetssjukhus, Uppsala Akademiska Sjukhus, Karolinska Universitetslaboratoriet, Universitetssjukhuset i Linköping, Aleris Medilab samt SMI. Representanter från Jönköping, Växjö, Karlstad samt Umeå hade anmält förhinder.

Rapport:
Utgångspunkten för vår diskussion och grupparbeten var rapporten ”Ett laboratorienätverk för smittskydd och mikrobiologi i Sverige” som finns tillgänglig via SMIs hemsida.
Lena Dillner introducerade rapporten och dagens agenda. Sammanfattningsvis fick SMI ett regeringsuppdrag i december 2010 om att se över formerna för myndighetens laborativa verksamhet, undersöka möjligheten att öka samverkan med regionala laboratorier och göra en fördjupad kartläggning av behov hos olika aktörer. SMI föreslår bl a ett ”nätverk mellan sjukvårdshuvudmannens laboratorier för smittskydd och mikrobiologi”. I rapporten konstateras att diagnostiken, inte bara vård- och behandling, är sjukvårdshuvudmännens ansvar och utgör en integrerad del av hälso- och sjukvården. Vidare att sjukvårdshuvudmännen ansvarar för de laboratorieundersökningar som utförs inom hälso- och sjukvården inklusive undersökningar enligt smittskyddslagen samt undersökningar vid utbrott

av smittsam sjukdom. Rapporten problematiserar kring samverkan mellan laboratorier och att icke formaliserad samverkan kännetecknas av viss sårbarhet och ineffektivitet. Brist på samverkan mellan laboratorier innebär ökade kostnader som följd av dubbelarbete vid olika laboratorier för utvärdering av nya tester, instrument och liknande. Samverkan sker till viss del med stöd av den sk R-listan (Referenslistan). R-listan för Virologi är uppdaterad 2012. R-listan för Bakteriologi är från 1997 och ”kommer att upprättas så snart som möjligt efter beslut i utredningen om SMI´s framtida laborativa verksamhet”.
Hans Gaines beskrev referenslaborativa funktioner enligt ECDCs definition. Vid ett referenslaboratorium ska referensdiagnostik finnas, referensmaterial ska kunna erbjudas, vetenskaplig expertis ska finnas tillgänglig. Samverkan, utveckling, övervakning, varningssystem samt utbrottshantering är andra uppgifter för ett referenslaboratorium. Hans Gaines beskrev också SMIs nuvarande verksamhetsområden utifrån perspektivet mikrobiologi respektive övervakning (se bifogat bildspel).
Ambitionen med arbetsgruppens aktuella möte var att föreslå samarbetsformer med referenslaboratorier och hur behov av fåtalsdiagnostik ska tillgodoses genom att definiera minimikrav på referenslaboratorier, definiera behov av referenslaboratorier respektive behov av fåtalsdiagnostik samt föreslå samverkansformer för referenslaboratorier. Diskussionen fördes i grupparbetsform under Annika Tiveljung-Lindells ledning. Följande frågor diskuterades:
Vad behöver vi ha hjälp med av andra laboratorier?
Hur ska vi möta dessa behov och var kan dessa tillgodoses?
Hur ska vi se till att ledande laboratorier (referenslaboratorier) delar med sig av sin kunskap?
Vad kan vi ställa för krav?
Hur går vi vidare? Tid- och aktivitetsplan
Diskussionen från grupparbeten samt tid- och aktivitetsplan, se bifogad minnesanteckning sammanställd av Annika Tiveljung-Lindell.

Sammanfattning:
Arbetsgruppen var överens om behovet av Referenslaboratorier och alla ställde sig positiva till ökad samverkan mellan våra laboratorier. Vi identifierade behov av kunskapsspridning på nationell övergripande nivå t ex avseende bevakning av resistensutveckling och kunskapsspridning om förändringar t ex ny influensa och nya epidemier. Fåtalsanalyser bör centraliseras till ett eller få laboratorier så att de blir ”flertalsanalyser”. Vi ser att vi kan hjälpas åt med kvalitetsarbete, kunskapsstöd och kompetensutveckling inom ramen för referenslaboratorie funktioner och nätverk. Vi kom med förslag på hur identifierade behov ska kunna tillgodoses. Ett återkommande begrepp var ”kartägare” dvs behovet av en central samordnare för referenslaboratorier i landet. Denna funktion bör aktiveras på SMI. Vi etablerade en tid- och aktivitetsplan för vårt fortsatta arbete. Kontakten mellan oss i arbetsgruppen kommer att ske via e-post. Uppföljning kommer att ske vid FMMs Vårmöte i Örebro samt vid nästa Chefs- och professorsmöte.